

לקט אמרות
 חז"ל, רעיונות,
 עובדות והנהגות
 מגדולי ישראל,
 על מדות טובות
 שצביאות
 לאהבת הזולת,
 הנלמדות
 מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
 כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
 © אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס
 בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל
 רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש א אדר"א' תשע"א שבת - ירושלים 4:40 תל-אביב 4:55 חיפה 4:44 מוצ"ש - ירושלים 5:54 תל-אביב 5:56 חיפה 5:54 ר"ת 6:33

פרשת תרומה

זיכוי הרבים

להיות שותף בבניית בתי כנסיות ובתי מדרשות לתורה ולתפילה ולהפצת אור התורה בעולם!
 נלמד מהפסוק: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (פרק כה-ח)

והוא בשו"ת שדי חמד מספרי האחרונים שאף כי לא מצינו מצוה מפורשת בפסוק לבנות בית הכנסת, וגם מוני המצוות לא מנו מצוה זו, מכל מקום נכלל ענין זה במצוות עשה "ועשו לי מקדש" כיון שדומים הם. וכן מובא בזהר הק' (פרשת נשא): "ועשו לי מקדש" - סתם דכל בי כנישתא דעלמא מקדש איקרי [=כל בית כנסת בעולם נקרא מקדש].

שואלים חז"ל (ילקוט שמעוני - בהעלותך): מדוע עשה משה רבינו שבעה נרות ואילו שלמה המלך עשה שבעים נרות [עשה עשרה מנורות זהב]? אלא משום שמשה עקר שבעה אומות מלפני ישראל, אבל שלמה היה מושל על שבעים אומות שנאמר "ושלמה היה מושל בכל הממלכות".

מכאן לומדים אנו - אומר הגאון רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א - כי אותו הכח ואותו האומץ שנמצא ונראה בעם ישראל, תלויים המה במדת האור ובמגדל האור של המנורה הטהורה שלנו! תלויים המה באותם מקומות הקדושים שלנו, הם בתי הכנסיות ובתי המדרשות, לפי המדה שהם מאירים. אם יש לנו "מנורה של שבעה קנים" אזי נעקרים שבעה אומות מאומות העולם, ואם יש לנו עשרה פעמים שבעה, אזי אנו מושלים בכל האומות!

הדלקת הנרות - אומר הגרי"ש - אינה נוהגת כיום בכהנים. המצוה הזו שעליה אמרו חז"ל "אבל הנרות לעולם הן נוהגות" היא מסורה בידינו - להדליקם ולהרבות נרות, ולהגדיל את אורם!

ואדרבה: ככל שהסביבה עויינת לתורה, ככל שיותר לוחמת נגדה ויוצרת עובדות הסותרות לחוקי ה', כך יש להתחזק להאיר ולהפיץ את אור התורה... "אם ראית דור שנתרשלו ידיהם מן התורה, עמוד והתחזק בה ואתה נוטל שכר כולם" (ילק"ש-תהלים).

שנינו במשנה (פאה פרק א') "אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה... והטעם, משום שבדברים אלו הוא טוב לשמים וטוב לבריות! ותמה הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל (בסוף ספר קובץ הערות): הרי בין הדברים הללו נמנה תלמוד תורה שהוא כנגד כולם. איזה "טוב לבריות" יש בזה יותר מבכל המצוות שבין אדם למקום?!

וביאר רבי אלחנן עפ"י מה שכתב הגאון רבי חיים מוואלוז'ין זצ"ל (בנפש החיים) שכמו שתחילת בריאת העולם היתה בשביל התורה - "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת", כך גם קיום הבריאה בכל רגע תלוי בתלמוד תורה, ואילו היה נפסק לימוד התורה רגע אחד בכל העולם ח"ו, מיד תתבטל כל המציאות. נמצא שכל הלומד תורה יש לו חלק בקיום כל הבריאה כולה ואין לך טוב ומטיב לבריות יותר מזה.

להכריע את העולם לכף זכות...

סיפר הגאון רבי מנחם צבי ברלין שליט"א: בימים שרעשה הארץ אודות פרשת "ילדי טהרן", קרא הגרי"ז סולובייצ'יק זצ"ל לאחד ממקורביו שעסק במסחר לפרנסתו, וביקשו שיפתח מוסד עבור אותם נערים שהצליחו להנצל מידי השמד.

הלה ציית ופתח מיד מוסד חרדי לקלוט את ילדי טהרן. ואולם לאחר תקופה שב להגרי"ז והתאונן בפניו כי אמנם מוכן היה לעזוב מקום פרנסתו הקודם, אף שאין לו פרנסה מהמוסד שהקים, אך הבעיה, שאינו רואה ברכה במוסד שהקים, משום שרק מתי מעט מהנערים מתעלים בתורה ובמצוות, ורבים אחרים יוצאים אחר כך לחיי החולין ואינם נשארים שומרי מצוות, ואם כן למה לו כל הטרחה, וכי הדבר שווה את כל מה שמשקיע?...

הקריא לו הגרי"ז את דברי חז"ל (בקידושין מ:): "לעולם יראה אדם את עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי... לפי שהעולם נידון אחר רובו, עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות, עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע עצמו ואת כל העולם לכף חובה".

הוסיף הגרי"ז ואמר: "הרי בשעה שהילדים נמצאים אצלכם במוסד, הם מתפללים. לובשים ציצית. לומדים תורה ומקיימים מצוות, אם כן, הרי הם מכריעים בזה את כל העולם לכף זכות... וכי שייך דבר יותר גדול מזה?... וכל זה בזכותכם! ומה שייך לשקול האם כדאי הדבר, הרי אין כלל ספק שהדבר כדאי..."

עובדות לבית בריסק

זכות גדולה ומעלה נשגבה להפריש מהממון והנכסים לצרכי צדקה!

נלמד מהפסוק: "דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה" (פרק כה-ב)

וידועה קושיית המפרשים: מדוע כתבה תורה בלשון "ויקחו" ולא בלשון "ויתנו"? ותירץ הגר"ד סולובייצ'יק זצ"ל (בספרו בית הלוי) כי לאמיתו של דבר, מה שיש לו לאדם בממונו הוא רק אותו חלק שנותן לצדקה. ויתכן שיהיה לו לאדם ממון הרבה, אין זה נחשב ממון שלו אלא רק "מופקד" אצלו. ורק מה שנותן לצדקה זהו שלו ממש וכדברי חז"ל (ב"ב יא) על מונבז המלך, עיי"ש. נמצא איפוא, שהנתינה היא בעצם לקיחה לעצמו ומתאים הלשון "ויקחו".

ממונו של אדם הוא רק מה שנותן לצדקה

הגאון רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל המחיש רעיון זה של הביה"ל במשל: מעשה במלך ספרד ששאל את השר דון יצחק אברבנאל זצ"ל: "כמה ממון יש לך?" השיבו: "מאה אלף דינרים!" כעס המלך ואמר: "שקר אתה דובר! הלא קרקעותך בעצמן שוות חמש מאות אלף, מלבד כסף מזומן ורכוש רב שברשותך!"

ענה לו השר: "שאלת אותי כמה ממון יש לי. הקרקעות, הכסף והרכוש אינם שלי. כי מי יודע מה יהיה ברגע הבא. אולי אני לא אהיה. אולי הרכוש לא יהיה. אולי אתה תחרים את רכושי. מה שאמרתי לך, הוא הסכום שנתתי לצדקה. כסף זה - ודאי שלי הוא!"

משל למה הדבר דומה? לאב ששאל את בנו הקטן: "בבתינו ירדו עשרה עופות וחנו על הגג. בא ציד, ירה והרג ארבעה מהם. כמה ציפורים נשארו על הגג?" ענה הילד: "נשארו שש".

אמר האב: "טעית בני. אם ירה הצייד ברובהו, התעופפו כל הציפורים מקול היריות ולא נשארו על הגג אלא הארבע שמתו..."

כך הענין בממונו של אדם. כספו וזהבו וכל רכושו, היום ברשותו ומחר יתעופפו חלילה, או שהוא ילך מהם, ואין מלוין לו לאדם כספו וזהבו אלא מצוותיו ומעשיו הטובים. אך ממון אחד הוא שלו לנצח: הכסף שפיזר לצדקה ולהחזקת תורה! (עפ"י "עוד יוסף חי" - משפטים)

הגאון רבי משה לונדינסקי זצ"ל ראה את מצות הצדקה במבט מעניין ומקורי וכך היה אומר: "הרי לעולם כספם של העניים מופקד בידם של העשירים... ולמעשה עושרו של העשיר שייך לעני, כך שלמעשה כשהעני ניגש לעשיר לבקש ממנו נדבה אינו אלא בא לגבות את כספו וחובו מיד העשיר, אלא שלעני נגרמים קשיים בדרך גביית חובו, שכן העשיר לא פורעו בבת אחת אלא פרוטות פרוטות..."

האם מקיים מצות צדקה בנתינה פחות משוה פרוטה?

המשנה (ב"מ נה.) מונה חמשה דברים שצריך שוה פרוטה, ואחד מהם לאו ד"לא תגזול" ומצות השבה, שזהו רק בשוה פרוטה. ובגמרא (ב"מ צו.) אמרו: כל פחות מפרוטה לאו כלום הוא. והחינוך (מצוה רכט) ביאר "כי התורה לא תחייב אלא בדבר שהוא ממון, ופחות משו"פ אינו נקרא ממון אבל מכל מקום אסור הוא דבר תורה כמו חצי שיעור". וברש"י (סנהדרין נט.) כתב: "אלא שפחות משוה פרוטה אינו נחשב גזל בעיניהם שעוברין על מדתם שרחמנים הן ומוחלים על דבר קל".

וכתב הרמב"ם בפירושו המשניות (מעשר שני פ"ד מ"ח): העיקר אצלנו כי מה שהוא שוה פחות משוה פרוטה אין חוששים לו בכל התורה, לא לענין גזל ולא לענין נהנה מן ההקדש ולא לשום ענין מן הענינים.

ויש לחקור ולעיין לאור כל זאת, היאך יהיה הדין במצות צדקה, האם מקיים המצוה גם בפחות משוה פרוטה או שצריך דוקא פרוטה? דן בכך הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א (בספרו דרך אמונה ח"א - מתנות עניים פ"ו) והביא משו"ת הגר"ל דיסקין (סי' כד) שכתב דבפחות משו"פ יוצאין ידי צדקה, וראייתו ממה שלא החשיב התנא במשנה (שם) עם החמש פרוטות גם צדקה, ומכאן שבזה אין צריך שו"פ.

אך רבי חיים הקשה מאיסור ריבית שלא החשיב התנא באלו הפרוטות שבמשנה ובכל זאת הדין שאינו עובר על איסור ריבית פחות משוה פרוטה ומכאן ראה שתנא ושייר ואם כן, הוא הדין צדקה יתכן שצריך שוה פרוטה.

ואמנם רבינו יונה ז"ל (בספר היראה) כתב: "היה רגיל בצדקה כפי כוחך חוק קבוע בכל שבוע פרוטה או מחצה, כי אפילו עני המתפרנס מן הצדקה יש לו לעשות צדקה". הרי לנו בראשונים כדעת הגר"ל דיסקין זצ"ל.

עושה צדקה בכל עת...

את החשבונות של כספי הצדקה שהגיעו לכתובתו של הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל, לשם חלוקה בין המוסדות השונים, ניהל רבי חיים עוזר בעצמו ולא נעזר במזכיר לשם כך. הוא היה מסביר: "התורה חסה על ממונם של ישראל. יש להזהר איפוא בדיני ממונות מאד ולדייק עד הפרוטה. טעות כלשהי ומעילה כלשהי, עלולים לאבד את האדם משני עולמות..."

במשך עשרים שנה עמד רבי חיים עוזר בראש מפעל העזרה לרבנים פליטי רוסיה נשהממשלה הקומניסטית שללה מהם את זכויותיהם האזרחיות. הוא אסף כספים ברחבי העולם וקנה תמורתם חבילות מזון ואותם שלח לכתובות של הרבנים המסכנים, מבלי שידעו מי שלח להם את חבילת המזון שבאה באופן בלתי צפוי...

בשנותיו האחרונות התבטא רבי חיים עוזר: "חשבתי לפני שנים שחיבור ספרים היא התעסקות נכבדה. כשזקנתי הגעתי להכרה שאין זה אלא משחק ילדים לעומת ההתעסקות בעזרה ליתום ולאלמנה או לבן ישיבה ויהודי הרעב לפת לחם".

יחידי סגולה

"רב או משומד"...

הצדיק רבי שמואל מקמינקה זצ"ל היה מפזר מעותיו לצדקה. מעולם לא 'לנה' אצלו פרוטה. פעם בא לביתו מן הדרך והביא עמו כסף רב, שהעניקו לו חסידיו, אך מיד שלח לחלק לעניים עד הפרוטה האחרונה.

רטנה עליו בתו והתמרמרה: "לכולם אתה מפזר ולבני ביתך אתה לא מותיר פרוטה לפרוטה. היתכן?!"

פנה אליה רבי שמואל ושאל אותה: "מה את מעדיפה, שאבא שלך יהיה רב או משומד?" "משומד" - נזדעזעה הבת - "חס וחלילה!"

המשיך רבי שמואל וביאר כוונתו: "הלא חז"ל אמרו שכל המעלים עיניו מן הצדקה, כאילו כפר בעיקר..."

ממעיונות הנצח

"סימן שמגיע לו הכל..."

סיפר אחד ממקורביו של הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל: פעם בלכתו ברחוב, ניגש אל רבי שלמה זלמן, עני מקבץ נדבות והושיט את ידו. הכניס רבי שלמה זלמן את ידו לכיסו, העלה מספר מטבעות, והחל בוחן כמה מהן יתן לעני.

לפתע נתן לעני את כל המטבעות שבידו, ונימוקו עמו: "אם זה מה שיצא מהכיס, סימן מן השמים שמגיע לו הכל..."

התורה המשמחת

התרמה לצדקה

זכות גדולה לגבות מעות מן הציבור לצרכי צדקה!

נלמד מהפסוק: "מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי" (פרק כה"ב)

לומדים המפרשים רמז מכאן אף למגביות לצרכי צדקה שמצויים ישראל, כיצד עליהם להתרים את הציבור, דאף כי אמנם הנותן בעצמו מעות לצדקה אינו צריך ליתן דוקא לשם המצוה, אלא גם אם הפריש מעות לצדקה על מנת שיחיה בנו "הרי זה צדיק גמור" (פסחים ת.ו.), מכל מקום, הגובה מן הציבור, עליו לעשות כן לשם שמים ולא להנאתו האישית. הוא שנאמר "ויקחו לי תרומה" - לי לשמי.

יש לדון בענין המשולחים שמתרימים מעות עבור מוסדות התורה כמה אחוזים מהמעות רשאים הם לקחת בשכרם? עמד על כך כ"ק האדמו"ר גאב"ד אונגוואר הגאון רבי מנשה קליין שליט"א (בשו"ת משנה הלכות ח"ד סימן רלז) במענה לשאלה שנשאל בדבר משולח שקיבל מחצית מהמעות שאסף ועתה רוצים בעלי המוסדות לקבל המעות בדרך אחרת ולא באמצעותו.

בתוך הדברים התייחס הגאב"ד לעצם האחוזים שנוטלים המשולחים לעצמם, וכך כתב: "היאך יעלה על דעת מי שהוא, לחייב הישיבה לתת לו מחצה צדקה ממה שהם מקבלים, ועל הראשונים אנו בושים ואתה בא להוסיף עליהם, שהרי בעיקר גביית כסף על אחוזים כאלו שלוקחים חמישים ולפעמים שבעים וחמש, ולפעמים אפילו תשעים אחוזים למשולח, והיתר לישיבה, הרבה יש להרהר בזה אי לא הוי גזל ממש. ואין לזה שום התר.

והטעם - כותב הגאב"ד - הרי ידוע ומפורסם הוא לכל, שמי שנותן נדבה בסכום מסויים, אילו היה יודע שהמשולח יקח לעצמו שמונים או תשעים אחוז מזה, ואף חמישים אחוז, מעולם לא היה נותנם לו, והוא יותר אומדנא דמוכח מזה שמכר נכסיו על מנת לעלות לארץ ישראל ולבסוף לא עלה, שהמכר בטל, ופשוט שאם יכנס המשולח לעצמו, או יכנסו שנים יחדיו לנדבן, זה יאמר שגובה המעות לישיבה והשני יאמר שגובה לעצמו, לזה יתן בשביל הישיבה כפול מאה פעמים מאשר יתן ליחיד שגובה לעצמו שיתן לו אחד או עשרה ממאה. אבל דבר ברור הוא שלא יתן לו חמישים אחוז ממה שנתן לישיבה ובוודאי לא שמונים אחוז מסך זה, וזה פשוט לכל בר דעת.

"תשמח שבאים אליך ולא ההפך..."

פעם נכנס הגאון רבי ראובן כץ זצ"ל לאחד העשירים כדי להתרימו לישיבת לומז'ה בפתח תקוה. התאונן הגביר שמידי יום ביומו מגיעים אליו עשרות אנשים ומבקשים צדקות ואין לו מנוחה. חייד רבי ראובן ואמר: אספר לך מה שאירע אצל האדמו"ר מאלכסנדר:

פעם נכנס יהודי אצל הרבי ושאל בעצתו: בתו התארסה עם בנו של פלוני והלה הבטיח נדוניה גדולה ובנתיים ירד הלה מנכסיו ואינו יכול לפרוע את התחייבותו, האם לבטל בשל כך את קשר השידוכים?

השיב לו הרבי: "טוב שבאת אלי, סע לשלום וה' יצליח דרכיך" תמה השואל לפשר התשובה. הסביר לו הרבי: טוב שבאת עתה אלי, ולא ההפך - שלך לא היה לשלם והמחותן השני היה נאלץ לבוא לשאול על קיום השידוך... "סיים רבי ראובן כץ: "טוב שבאים אליך ולא שאתה זקוק, חלילה, לחזר על פתחי אחרים".

מורי האומה

העניים מוכנים לקבל...

כאשר חזר פעם הצדיק רבי נפתלי מרופשיץ זצ"ל לביתו אחרי דרשת שבת הגדול נאנח ואמר: את מחצית הדרך כבר עשיתי, פעלתי אצל העניים שיהיו מוכנים לקבל את צרכיהם לכבוד חג הפסח, עתה עלי לפעול אצל העשירים שיפתחו את ידיהם הקמוצות ויתנו... **חסידי מספרים**

פיו ולבו שוים

להיות אמיתי עם זולתו. שיהיה תוכו כברו. פנימיותו כפי שמראה בחוץ!

נלמד מהפסוק: "וציפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ תצפנו" (פרק כה"א)

ודרשו חז"ל: "מבית ומחוץ תצפנו" - אמר רבא, כל תלמיד חכם שאין תוכו כברו, אינו תלמיד חכם. אביי ואיתימא רבה בר עולא אמר: נקרא נתעב, שנאמר (איוב טו): "אף כי נתעב ונאלח איש שותה כמים עולה" (יומא עב.)

פסק הרמב"ם (בפ"ב מהלכות דעות הלכה ו): "אסור אדם להנהיג עצמו בדברי חלקות ופתוי. ולא תהיה אחת בפה ואחת בלב אלא תוכו כברו והענין שבלב הוא הדבר שבפה. ואסור לגנוב דעת הבריות אפילו דעת הגוי".

גניבת דעת נחשב, כאשר מראה לעיני הכל כי איש הגון הוא, ירא שמים ומדקדק במצוות, יותר מכפי שהוא באמת. לדעת האור החיים הק', אזהרה לאדם כזה נכללת גם היא בציווי התורה "לא תשא את שם ה' אלוהיך לשוא" (שמות כ"ז). כלומר: אל תשא עליך את שם ה' בצורה מזוייפת.

על אותם רמאים המצפים עצמם ב"זהב" כלפי חוץ. התבטא הגר"א זצ"ל: "הרמאים שמצופים זהב מבחוץ ומראים עצמם כפרושים, הם יותר חמורים מאלה שהם ניכרים לכל כעסנים ושופכי דמים".

ראיה לדבריו נוכל להביא מהפסוק "אך את זה לא תאכלו... את הגמל כי מעלה גרה הוא... ואת החזיר כי מפריס פרסה הוא..." (ויקרא י"ד, ז) ותמוה: הלא סיבת הטומאה שלהם היא בסימן הטומאה [שהגמל לא מפריס פרסה והחזיר לא מעלה גירה] ומדוע פתח הכתוב דוקא בסימן הטהרה שיש להם?!

אלא מבאר הכלי יקר: היא הנותנת, דוקא אותו סימן טהרה שיש להם, ואשר החזיר מראה בו כאילו כשר הוא, הוא זה שמוסיף טומאה על טומאתו כי מדת הצביעות שאין תוכו כברו גרועה יותר.

"לבל יטעה בי מאן דהוא..."

סיפר הרה"צ רבי ברוך הלברשטאם זצ"ל: הייתי נוכח בשבת בבית מדרשו של כ"ק האדמו"ר רבי יחזקאל משינאווא זצ"ל כאשר הוא הופיע לפתע כלול בהדרו, לבוש בגד לבן של הימים הנוראים. הכל נרעשו מדמותו נוראת ההוד, כמלאך ה' צבקות! היו שחשבו שהרבי החליט ללבוש בגדי לבן בשבת, כתלמידי האר"י הק' וגדולי החסידות בימים עברו. (בבאר היטב סי' רס"ב סק"ד הביא דבריו של האריז"ל ללבוש בגדי לבן בשבת וכן נהגו אבות החסידות, עד לדורם של הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין ומהר"ש מבעלו שלא לבשו בגדי לבן בשבת. מכל מקום האדמו"ר"ם לבית זידיטשוב וקאמרנא ועוד, הקפידו ללבוש בגדי לבן בשבת).

אולם רבי יחזקאל משינאווא פנה מיד אל הבימה, עלה והכריז: "ברצוני להודיע קבל עם ועדה, לבל יטעה מאן-דהוא לחשוב שלבשתי בגד זה משום שזכיתי לאיזו מדריגה והתעליתי בהשגותי וכיוצא בזה, לכן אני מודיע ומפרסם שבגד המשי הרגיל שלי נעלם ואיננו, ולא מצאתי בגד תפלה אחר מלבד בגד זה, ומשום כך לבשתיו!"

רבינו הק' משינאווא

בין איש לרעהו

ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

שלושה מעגלים שנסגרו

עם הזמן הצליח לחסוך קצת כספים. את החסכונות לא הפקיד בבנק, אלא פתח עימו גמ"ח. כשאחיו ואחיותיו התחילו להשיא את ילדיהם, קיבלו אצלו הלוואות גדולות בהחזרים נוחים. מידי פעם אף התברר שבדרך פלא הסתיימו התשלומים לפני הזמן (בעזרת מעשר הכספים של בעל הגמ"ח...)

בדירה שמתחתיו מתגורר יהודי זקן, ניצול שואה, ולו בן יחיד בארה"ב. מידי שבת בשבתו סועד הזקן את סעודות השבת אצלו. גם ביום חול הוא מרבה לבקר אצלו ומסייע לו בחינוך הילדים הקטנים. גוער בהם שלא יריבו ומספר להם סיפורים יפים על הדור הקודם.

* * *

במשך השנים נפטר הסבא שלו ז"ל, ולאחר מכן אימו ע"ה. לאחרונה נפטר גם אביו זכרונו לברכה. בצוואתו ביקש להפריש מן הירושה 10% לצדקה, ואת השאר לחלק לתשעת ילדיו. אם עד לאותו רגע התגורר מיודענו בחינם, הרי שמרגע פטירת האב התחלפו "בעלי הדירה". מעתה, היה מוטל עליו לרכוש מאחיו ואחיותיו את חלקם - אם ברצונו להישאר בדירה. "כידוע מחירי הדירות היום בשמים ועם כל חסכוניותנו היה חסר לנו סכום עתק" - הוא מספר בעודו מודע היטב למציאות.

ואז החלו להיסגר מעגלים: "השכן הזקן היושב בביתנו, היה רגיל לשמוע שיחות טלפון בהן אנו מציעים עזרה לאנשים. לפתע הוא שומע שיחות אחרות לחלוטין. אנו מתחננים להקדים עבורנו הלואה; להגדיל אותם; להקל בהחזרים ובחיפוש ערבים וכו'... יום אחד הוא קורא לי ואומר 'תשמע ר' שלמה; אני רואה שאתה מחפש הלוואות. יש לי חסכון שאני שומר עליו לכשזדקק לטיי פול רפואי או לבית אבות. כרגע, ברוך השם, אני בריא פחות או יותר ואתם דואגים לי כל כך יפה. אני אלווה לך את כספי, וכאשר אצטרך תחזיר לי'."

המעגל השני נסגר.

"ערב אחד אחותי מתקשרת אלי ואומרת, החלטנו כל האחים שעם העשירית שאבא ז"ל ציווה לצדקה אנו פותחים קרן גמ"ח. זה יקל עליך לעמוד בתשלומים..."

המעגל השלישי נסגר.

* * *

כך הצליח ר' שלמה לרכוש לעצמו את דירת הוריו במרכז בני ברק, בלא להכביד על אף אחד. את הסיפור הוא מסיים במילים הבאות: "דאינו בחוש איך קרוב השם לכל קוראיו, ושגמ"ח הוא מהדברים שאדם אוכל פירותיהם כבר בעולם הזה!"

נשלח ע"י ש.ב. בני ברק

ש.ב. זה לא רק כינוי של שירות הביטחון האימתי של שנות השישים, אלא גם קיצור שמו של יהודי יקר. בלומדו בישיבה התקשה ש.ב. בלימוד עיון, למרות זאת בלט בהשקעתו בעבודת המידות ובלמוד המוסר. מידי פעם כעס עליו ראש הישיבה כאשר תפס אותו "על חם" לומד תנ"ך בסדר א' במקום סוגיה ב'המביא גט'... אך הוא היה משוכנע שעדיף ללמוד תנ"ך בתוך הבית מדרש, מאשר לפטפט מחוצה לו.

בחברה מצא את עצמו קירח מכאן ומכאן: הלמדנים זלזלו בו על השטחיות, והבטלנים על הצדקות... תמיד התפלל להקב"ה בדמעות שיעזור לו. כאשר הגיעו השידוכים היה ברור לו שהוא לא עומד לדרוש כסף לא מהוריו ולא מהשווער. וכך הוא מספר:

"הורי היו שקועים בחובות עוד מחתונות אחי ואחיותי הגדולים - אני הקטן במשפחה. ריחמתי עליהם ולא ביקשתי מהם כלום. כמו כן היה נר לרגלי דברי הרמ"א (אבן העזר ס"ב ס"א): 'ממון שאדם לוקח עם אשתו, אינו ממון של יושר, וכל העושה כן מיקרי נושא אשה לשם ממון אלא כל מה שיתן לו חמיו וחמותו יקח בעין טוב ואז יצליח'. השתדכתי עם ענייה בת טובים, לא דרשתי ו...גם לא קיבלתי כלום. בשעה טובה התחתנו בלי לקנות דירה."

* * *

בתקופת נישואיו החל מצבו הבריאותי של סבא שלו להתדרדר. הוריו החליטו לעבור ולגור בדירת דמי המפתח שלו על מנת לטפל בו. היה זה טבעי ופשוט שהזוג הצעיר ייכנס לגור בדירת ההורים שהתרוקנה, ואשר נמצאת במרכז בני ברק.

כעבור כמה שנות לימוד בכלל, יצא לעבוד חצי יום. הוצעה לו עבודה מצוינת בירושלים והוא קפץ על המציאה. כאשר למד בספר 'אהבת חסד' שאדם מחויב לרדוף אחד החסד יום יום - ובזה מעורר על עצמו ועל ישראל את מידת החסד - החליט ליישם זאת למעשה. בכל יום, הוא יצא עם מכוניתו ירושלימה דרך התחנות ברחובות הראשיים. "ירושלים?" "ירושלים?" התעניין בתחנות, והמתנינים שמחו לזכות בטרמפ מהיר. כאשר שיבחו אותו על המעשה טען שאיננו מסוגל להבין איך מסוגל אדם לנהוג ברכב ריק, כאשר יש באפשרותו לצרף נוסעים נוספים.

לפני תקופה "אשפזו" את המכונית שלו למשך שבועיים תמימים במוסך. הוא תהה כיצד יסתדר בימים אלו, אך ה'פירותיהם בעולם הזה' מיהרו להגיע. בדיוק אז פנו אליו שכנים וסיפרו שהם נוסעים לארה"ב עם כל המשפחה. הם הציעו שהוא יקח אותם לשדה התעופה עם רכבם, ואחר כך ימשיך להשתמש עם הרכב עד שובם ארצה. "לכמה זמן אתם נוסעים?" שאל. והתשובה הייתה - איך לא - 'לשבועיים!'

המעגל הראשון נסגר.

* * *